



Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019. gada 1. februārī Nr. 1-5/18

Latvijas Mednieku asociācijas valdes priekšsēdētājam

Haraldam Barvikam latma@latma.lv

Cc: aizsardzibas.komisija@saeima.lv

cilvektiesibu.komisija@saeima.lv

Godājamais Barvika kungs!

Esmu saņēmis un iepazīsies ar Jūsu viedokli par manu komentāru 27. janvāra TV3 raidījumam *Nekā personīga* saistībā ar iesniegtajiem priekšlikumiem likumprojekta “Ieroču aprites likums” 14. panta 2. daļā (Nr. 55/Lp13).

Vēlos pateikties Jums par pausto viedokli, kas apliecina Jūsu degsmi un neatlaidību sava viedokļa aizstāvēšanā. Konkrētais gadījums un sabiedrības aktivitāte norāda, ka jautājums par bērnu iesaisti medībās ir sabiedrībai nozīmīgs un ka viena no lielākajām demokrātiskās valsts vērtībām - Latvijas Republikas Satversmes 100. pantā noteiktās tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības paust savus uzskatus, - mūsu valstī tiek plaši īstenota.

Tāpat vēlos izteikt atzinību Jūsu zināšanām gan par pagājušā gadsimta psihiatru un psihoanalītiķu darbiem, gan par Amerikas Savienoto Valstu (turpmāk - ASV) veiktajiem pētījumiem par medību ietekmi uz cilvēka psihi.

Tomēr pastāv pamatotas šaubas, ka Jūsu pieminētās atziņas pierāda medību pozitīvo ietekmi nevis uz cilvēka kā tāda, bet tieši uz bērna veselību un drošību kopumā. Vēršu Jūsu uzmanību, ka nepilngadīgo personu psihoemocionālie procesi būtiski atšķiras no pieaugušas personas, proti, bērns nav mazs pieaugušais.

Kritiski vērtējams, ka likumprojekta “Ieroču aprites likums” tik nopietni grozījumi, kas valdībā nav atbalstīti, ir iesniegti izskatīšanai Saeimā likumprojekta 2. lasījumā. Likumprojekta

anotācijā trūkst izsmeļoša izvērtējuma par minētā priekšlikuma ietekmi uz nepilngadīgo personu. Šāda prakse neatbilst nedz labas pārvaldības principiem, nedz labai likumdošanas praksei.

Turklāt norādu, ka Veselības ministrija 13.12.2018. vēstulē Nr. 01-11.1/5597 Latvijas Republikas Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijai sniedza priekšlikumu saglabāt 18 gadu vecuma ierobežojumu. Savu priekšlikumu tā pamato ar to, ka Veselības ministrijas galvenie speciālisti vērš uzmanību, ka fiziska persona, kura sasniegusi 14 gadu vecumu, atbilstoši savam vecumam un briedumam var piedalīties ar ārstniecību saistīto lēmumu pieņemšanā, savukārt šaujamo ieroču lietošanā nepieciešams psihiskais briedums un atbildības uzņemšanās, kas nenobriedušo psihisko procesu dēļ 14 gadu vecai personai var nebūt. Speciālistu skatījumā šajā vecumā persona nav spējīga izvērtēt ar šaujamo ieroču pielietojumu radītos riskus un iespējamās sekas, līdz ar to 14 gadu vecumā pusaudzīm, kaut arī pieaugušo vadībā, izmantot medību šaujamo ieročus nebūtu rekomendējams. Vienlaikus speciālisti ir aicinājuši nesamazināt vecuma ierobežojumus attiecībā uz ieroču izmantošanu. Veselības ministrijas priekšlikums balstīts uz Galveno speciālistu pediatrijā, psihiatrijā, neiroloģijā, narkoloģijā un ģimenes medicīnā pausto viedokli.

Papildus vēlos vārst Jūsu uzmanību, ka atsauce uz ASV veiktajiem pētījumiem un to izpratni par bērnu tiesībām nav korekta. ASV ir vienīgā valsts pasaulē, kas nav ANO Bērnu tiesību konvencijas dalībvalsts. Šajā valstī ir atšķirīga tiesību sistēma, kā arī atšķirīgs tiesiskais regulējums attiecībā uz ieroču apripi, proti, ASV konstitūcijā ir paredzētas tiesības uz ieroču turēšanu¹. Turklāt ASV ir to dažu valstu starpā, kur līdz šim bija piespriesti un izpildīti nāvessodi bērniem. Līdz ar to ASV piemēra piesaukšanu nevērtēju kā labo praksi, kurai mūsu valstij būtu jāseko.

Līdz ar to, joprojām uzskatu, ka Latvijas bērnu vislabākajās interesēs nav atļaut izmantot medību ieročus bērniem.

Vienlaikus vēlos paust atzinumu Jūsu centieniem kļiedēt publiskajā vidē pieejamos mītus. Iepazīstoties ar Jūs sniegto skaidrojumu² par 16 gadu vecu jauniešu gatavību pieņemt lēmumus un atbildēt par savu rīcību, vēlos norādīt, ka iztrūkst būtiski tiesiskie aspekti.

¹ United States Constitution protects the right of the people to keep and bear arms and was adopted on December 15, 1791 as part of the Bill of Rights

² LATMA atklātā vēstule: Mediju kultivētie mīti par jauniešiem un ieročiem (30.01.2019.) pieejams <https://www.latma.lv/lv/aktualitates/2019/latma-atklata-vestule-mediju-kultiveties-miti-par-jauniesiem-un-ierociem-1089/>

“**Mīts.** 16 gadu vecumā jauniešiem nav gatavs pieņemt lēmumus un atbildēt par savu rīcību.

Patiesība. Likumdevējs uzskata, ka jau 14 gados persona ir pietiekami pieaugusi, lai uzņemtos kriminālatbildību par savu rīcību. No 16 gadu vecuma persona ir tiesīga stāties laulībā (ar vecāku piekrišanu). Stāšanās laulībā nozīmē arī tiesības radīt pēcnācējus. Bērns Darba likumā izpratnē ir persona, kas jaunāka par 15 gadiem. Tātad 15 gados persona ir gana pieaugusi un nobriedusi, lai stātos darba tiesiskajās attiecībās un atbildētu par savu pienākumu izpildi. 16 gados var iegūt traktortehnikas vadītāja apliecību un pārvietoties pa koplietošanas ceļiem ar negabarītu, bieži vien vairāk nekā 10 tonnas smagu tehniku, kas spēj sasniegt ātrumu 60 kilometru stundā. Šīs un daudzas citas lietas neliecina par to, ka 16 gados jauniešiem nespētu uzņemties atbildību par savu rīcību.”

Bērnu tiesību aizsardzības likums ir Latvijas Republikas bērnu tiesību aizsardzības sistēmas “jumta” likums, kas noteic speciālu pasākumu kompleksu bērnu aizsardzībai valsts mērogā.

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 4. panta 5. punktam bērna tiesības tiek aizsargātas, lai sasniegtu bērna drošību, kā arī viņa veselības un dzīvības maksimālu aizsardzību.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta pirmā daļa noteic, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras. Šajā pantā ir nostiprināts viens no bērna tiesību aizsardzības pamatprincipiem – bērna tiesību un tiesisko interešu prioritātes princips. Tas nozīmē, ka iestādēm savi lēmumi jāpieņem, pamatojoties uz to, kas ir bērna interesēs; jāievēro, lai viņu pieņemtie lēmumi un rīcība aizsargātu un nodrošinātu bērnu intereses iespējami labākajā veidā. Šī norma uzliek par pienākumu nodrošināt to, lai bērna intereses tiktu integrētas un konsekventi izvērtētas jebkurā darbībā, ko veic kāda iestāde.

Tātad tas, ka likumdevējs ir noteicis atsevišķus izņēmumus tiesiskajās attiecībās ar nepilngadīgo personu, nemazina valsts atbildību bērna tiesību un drošības maksimālai aizsardzībai, bet gan uzliek par pienākumu īstenot papildus aizsardzības pasākumus bērna tiesību ievērošanai (piemēram, darba tiesiskajās attiecībās ar nepilngadīgo personu) un rūpīgi vērtēt, vai bērna tiesības un intereses tiek nodrošinātas attiecīgajā situācijā (piemēram, jautājumā par nepilngadīgās personas izsludināšanu par pilngadīgu).

Ar cieņu

tiesībsargs

J. Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.